

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4

ชุดที่
1

เรื่อง พระรัตนตรัย

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นางสาวศจีดา ฉายอรุณ

ครูชำนาญการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ในสาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา สามารถสรุปความรู้ จากบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกให้นักเรียน มีความรับผิดชอบและมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้จะเน้นกิจกรรมที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 6 เรื่อง ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชุดที่ 2 เรื่อง ทุกข (ธรรมที่ควรรู้)

ชุดที่ 3 เรื่อง สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

ชุดที่ 4 เรื่อง นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

ชุดที่ 5 เรื่อง มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

ชุดที่ 6 เรื่อง พระไตรปิฎกและพุทธศาสนสุภาษิต

รายละเอียดในชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ประกอบด้วยคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรม คำแนะนำ สำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมพร้อมเฉลย

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้จะก่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานักเรียน ให้บรรลุตัวชี้วัดและเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

นางสาวศจิดา ฉายอรุณ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	1
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู	2
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	3
มาตรฐานการเรียนรู้	4
ตัวชี้วัด	4
สาระสำคัญ	5
จุดประสงค์การเรียนรู้	5
สาระการเรียนรู้	5
รหัสคิวอาร์ (QR CODE) แบบทดสอบก่อนเรียน	6
กระดาษคำตอบก่อนเรียน	7
แบบทดสอบก่อนเรียน	8
ใบความรู้ที่ 1	11
ใบกิจกรรมที่ 1	18
ใบความรู้ที่ 2	19
ใบกิจกรรมที่ 2	25
ใบกิจกรรมที่ 3	26
รหัสคิวอาร์ (QR CODE) แบบทดสอบหลังเรียน	28
กระดาษคำตอบหลังเรียน	29
แบบทดสอบหลังเรียน	30
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	35
แบบประเมินพฤติกรรม	41

คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชุดนี้เป็น **ชุดที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย** จากทั้งหมด 6 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

✓ ชุดที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชุดที่ 2 เรื่อง ทugend (ธรรมที่ควรรู้)

ชุดที่ 3 เรื่อง สมุทัย (ธรรมที่ควรละ)

ชุดที่ 4 เรื่อง นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ)

ชุดที่ 5 เรื่อง มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ)

ชุดที่ 6 เรื่อง พระไตรปิฎกและพหุศาสนาสุภาษิต

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ ประกอบด้วย

- คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู
- คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน
- มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้
- แบบทดสอบก่อนเรียน
- ใบความรู้
- ใบกิจกรรม
- แบบทดสอบหลังเรียน
- แบบบันทึกผลการประเมิน
- ภาคผนวก

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ มีสื่อออนไลน์ประกอบ เพื่อความสมบูรณ์ของกิจกรรม นักเรียนควรติดตั้งแอปพลิเคชัน (Application) ในโทรศัพท์มือถือสำหรับใช้อ่านรหัสคิวอาร์ (qr code) อาทิ

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่องพระรัตนตรัย ใช้เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู

ครูต้องศึกษาแบบฝึกทักษะและอ่านเนื้อหาสาระอย่างละเอียดรอบคอบพร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทุกเล่มก่อนการใช้งาน

ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจพร้อมทั้งอธิบายเรื่องการติดตั้งแอปพลิเคชันสำหรับอ่านรหัสคิวอาร์และเน้นย้ำเรื่องความซื่อสัตย์ ให้ลงมือทำด้วยตนเอง

ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนรายบุคคล

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้

ขณะปฏิบัติกิจกรรมครูคอยแนะนำให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ และครูอธิบายเพิ่มเติมจนนักเรียนเข้าใจ

ทดสอบความรู้ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน

ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากเฉลย (มีทั้งในภาคผนวกท้ายเล่มและในสื่อออนไลน์) เพื่อทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง

หากมีนักเรียนที่ทำคะแนนได้ไม่ผ่านเกณฑ์ ควรให้คำแนะนำและให้ทบทวนเนื้อหาใหม่อีกครั้งจนเกิดความเข้าใจ

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

อ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้และคำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนให้เข้าใจก่อนลงมือทำหรือก่อนศึกษาทุกครั้ง

ติดตั้งแอปพลิเคชันสำหรับอ่านรหัสคิวอาร์เพื่อประกอบการทำกิจกรรมการเรียนรู้

ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของตนเอง

ศึกษาใบความรู้และทำใบกิจกรรมด้วยตนเอง หากทำไม่ได้ให้ศึกษาเนื้อหาใหม่อีกครั้ง

เมื่อทำใบกิจกรรมเสร็จแล้ว ให้นักเรียนตรวจคำตอบจากแบบเฉลยท้ายเล่ม

ทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

- ส 1.1** ม.4-6/2 วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุดในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอนและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือวิเคราะห์ประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ม.4-6/4 วิเคราะห์ข้อปฏิบัติทางสายกลางในพระพุทธศาสนาหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ม.4-6/8 วิเคราะห์การฝึกฝนและพัฒนาตนเอง การพึ่งตนเองและการมุ่งอิสรภาพในพระพุทธศาสนา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
- ม.4-6/17 อธิบายประวัติศาสดาของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป
- ม.4-6/20 สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
- ส 1.2** ม.4-6/4 วิเคราะห์หลักธรรม คติธรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และเทศกาลสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

สาระสำคัญ

พระรัตนตรัย เป็นองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย พระพุทธ หรือพระพุทธเจ้า เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา พระองค์ทรงแสดงให้เห็นถึงการฝึกตนด้วยพระองค์เองอย่างสูงสุดจนเกิดการตรัสรู้ แล้วจึงนำสิ่งที่ตรัสรู้ซึ่งเรียกว่า พระธรรม เป็นความจริงของชีวิต เป็นข้อปฏิบัติตามทางสายกลาง มาสั่งสอนและเผยแผ่แก่พระสงฆ์ หรือสาวกของพระพุทธเจ้า ให้ได้ทำหน้าที่สั่งสอนประชาชนเพื่อช่วยให้หลุดพ้นจากความเชื่อผิด ๆ และให้มนุษย์ใช้หลักธรรมมาดำเนินชีวิตเพื่อให้พ้นทุกข์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและคุณค่าของพระรัตนตรัยได้
2. วิเคราะห์คุณค่าของพระรัตนตรัยได้

สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

1. ความหมายของพระรัตนตรัย
2. คุณค่าของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ

ด้านทักษะและกระบวนการ (P)

1. ทักษะการคิดวิเคราะห์
2. กระบวนการทำงานกลุ่ม
3. กระบวนการปฏิบัติ

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สแกน QR CODE เพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน
หรือ จะทำในกระดาษคำตอบก็เปิดหน้าต่อไปได้เลย
อย่าลืมว่า เพื่อน ๆ มีเวลาทำ 10 นาที นะครับ

กระต่ายคำตอบก่อนเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

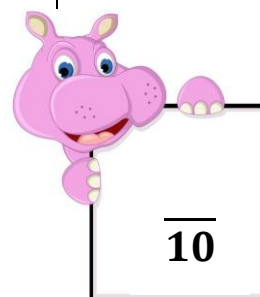
ชื่อ - นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ตัวเลือกที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ

คะแนน 9-10 ระดับ ดีมาก
 คะแนน 7-8 ระดับ ดี
 คะแนน 5-6 ระดับ พอใช้
 คะแนน 0-4 ระดับ ปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดให้ความหมายคำว่า พระรัตนตรัย ได้ถูกต้อง

- ก. ดวงแก้วอันประเสริฐ 3 ประการ
- ข. เพชรอันประเสริฐ 3 ประการ
- ค. พลอยอันประเสริฐ 3 ประการ
- ง. พรอันประเสริฐ 3 ประการ

2. ข้อใดมีลักษณะตรงกับบทพุทธคุณที่ว่า “อนุตฺตโร บุริสฺสธมฺมสารถิ”

- ก. สมพงษ์มีจิตใจเบิกบานเพราะปฏิบัติธรรมเป็นประจำ
- ข. พระอาจารย์กล้าเป็นผู้หยั่งรู้ทุกสิ่งโลก
- ค. สมหมายชอบเรียนรู้ทุกอย่างจากการฟัง
- ง. ครูน้อยรู้จักความต่างของนักเรียนจึงใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละคน

3. ปาฏิสนมฤคทายวันมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร

- ก. เป็นสถานที่ประสูติ
- ข. เป็นสถานที่ปฐมเทศนา
- ค. เป็นสถานที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา
- ง. เป็นสถานที่โปรดพระองคุลิมาล

4. หลักธรรมในข้อใดที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาให้ปัญจวัคคีย์ฟังจน

พระโกณฑัญญะดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก

- ก. โอวาทปาติโมกข์
- ข. อนัตตลักขณสูตร
- ค. อาทิตตปริยายสูตร
- ง. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

5. ข้อใด กล่าวถึงความหมายของพระธรรมไม่ถูกต้อง

- ก. พระธรรมคือคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ
- ข. พระธรรมคือหลักความจริงของทุกสิ่ง
- ค. พระธรรมคือหลักความประพฤติของมนุษย์
- ง. พระธรรมคือหลักความจริงที่อยู่เหนือธรรมชาติ

6. ประณนำหลักอริยสัจ 4 มาแก้ปัญหาในชีวิตทุกครั้ง ทำให้เขาสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างไปได้อย่างราบรื่นเสมอมา การกระทำของประณตรงกับพระธรรมคุณ ข้อใด

- ก. สวากขาโต ภคฺวตา ธมฺโม
- ข. เอหิปสฺสโก
- ค. โอปนยิโก
- ง. อกาลิโก

7. พระสงฆ์บังเกิดขึ้นครั้งแรกในโลกเมื่อใด

- ก. วันเพ็ญเดือน 3 ก่อน พ.ศ. 1 ปี
- ข. วันเพ็ญเดือน 6 ก่อน พ.ศ. 35 ปี
- ค. วันเพ็ญเดือน 8 ก่อน พ.ศ. 45 ปี
- ง. วันเพ็ญเดือน 12 ก่อน พ.ศ. 80 ปี

8. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ เกี่ยวกับคุณของพระสงฆ์

- ก. เป็นผู้มีความเมตตากรุณาแก่ชาวโลก
- ข. ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองเมื่อยามมีภัยพิบัติ
- ค. มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์
- ง. เป็นผู้ปฏิบัติบำเพ็ญสมณการแก่การกราบไหว้

9. สุปฏิปันโน หมายถึงอะไร

- ก. พระอนุชาเป็นผู้เหมาะสมแก่การกราบไหว้
- ข. พระสุกฤษณ์ก็มีญาติโยมนำเครื่องไทยธรรมมาถวาย
- ค. พระสมชายเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้องตามหลักพระธรรม
- ง. พระสมพรเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการทำนายอนาคต

10. นักเรียนบูชาพระรัตนตรัย มีจุดประสงค์เพื่ออะไร

- ก. เพื่อให้ประสบกับความสมหวัง
- ข. เพื่อให้มีฐานะดีขึ้น
- ค. เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์
- ง. เพื่อให้จิตใจมีความสงบ

ใบความรู้ที่ 1

ความหมายและความเป็นมาของพระรัตนตรัย

พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวไว้ว่าคำว่า **รัตน รัตน์ รัตนะ** หมายถึง แก้ว ที่ถือว่ามียิ่ง แก้วที่ประเสริฐ แต่ในความหมายเชิงเปรียบเทียบในพุทธศาสนา รัตนะ ที่แปลว่า “แก้ว” นี้ไม่ได้มีความหมายว่าทำมาจากแก้ว แต่เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่สำคัญมาก หรือสิ่งที่มีค่ามาก เช่น เรียกพ่อหรือแม่ ว่า พ่อแก้ว แม่แก้ว เป็นต้น ส่วนคำว่า **ตรัย, ไตร** หมายถึง สาม หมวด

เมื่อนำคำว่า **รัตน** รวมกับ **ตรัย** เป็นคำว่า **รัตนตรัย** จึงมีความหมายว่า แก้วอันมีค่า 3 ประการ หรือ แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ ซึ่งหมายถึง พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นการเปรียบเปรยว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่ามากในพระพุทธศาสนา

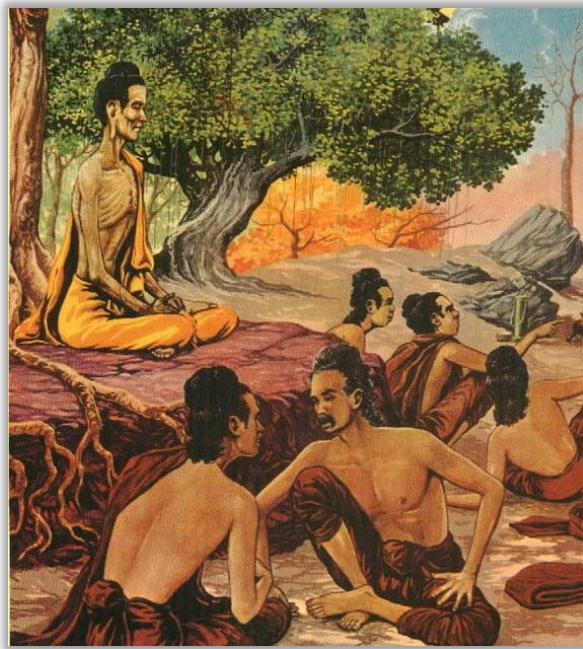

ภาพจำลองพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ซึ่งเป็นสาวกกลุ่มแรกของพระองค์

ความหมายและความเป็นมาและของพระพุทธ หรือ พระพุทธเจ้า

พระพุทธ หรือ พุทธะ หมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน บุคคลที่ตรัสรู้แล้ว ซึ่งก็คือ พระพุทธเจ้า พระศาสดา แห่งพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงมีพระนามเดิมว่า **"สิทธัตถะ"** หมายถึง ผู้ที่สำเร็จความมุ่งหมายแล้ว หรือผู้ปรารถนาสิ่งใด ย่อมได้สิ่งนั้น ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์ผู้ครองกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ และ **"พระนางสิริมหามายา"** พระราชธิดาของกษัตริย์ราชสกุลโกถิยวงศ์แห่งกรุงเทวทหะ แคว้นโกถิยะ วันหนึ่งพระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และนักบวช จึงทรงคิดว่า เป็นธรรมดาของโลก ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงได้ จึงทรงเห็นว่าความสุขทางโลกเป็นเพียงภาพมายา และทางที่จะพ้นจากความทุกข์ คือต้องครองเรือนเป็นสมณะ ดังนั้นพระองค์จึงเสด็จออกบรรพชา เมื่อ พระชนม์ 29 พรรษา และได้ใช้เวลาศึกษา พัฒนาตนเอง ลองผิดลองถูกในหลายวิธีเพื่อหาทางหลุดพ้น

จากความทุกข์ เช่น การฝึกโยคะแบบฤาษี การบำเพ็ญตบะหรือการทรมานตนเอง และจนถึงขั้นสุดท้ายก่อนตรัสรู้ คือ การบำเพ็ญทุกรกิริยา คือการกระทำที่ทำได้ยากยิ่ง เช่น กัดฟันเข้ากัน เอาลิ้นดันเพดานจนเกิดความร้อนในร่างกาย จนเหงื่อไหลออกจากรักแร้ กลั้นลมหายใจให้นานที่สุด จนกระทั่งหือ้อ อดอาหารจนร่างกายผอม เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เวลาเอามือลูบกายเส้นขนก็ร่วงหลุดออกมาเป็นกระจุก เป็นลมแทบสิ้นชีวิต

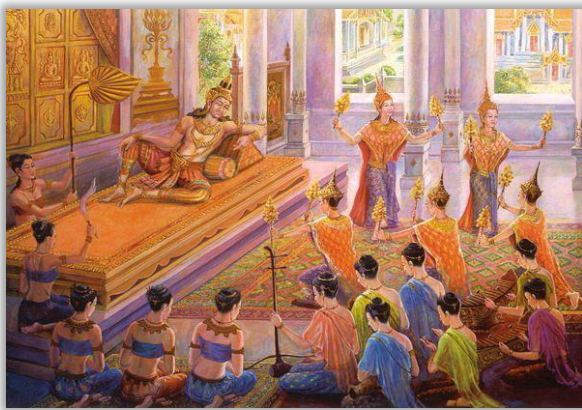
ภาพจำลองเหตุการณ์พระพุทธเจ้าบำเพ็ญทุกรกิริยาจนผอมแห้ง เพราะคิดว่าจะเป็นวิธีที่ทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์

พระองค์ทรงกระทำถึงขั้นนี้ก็ยังไม่ตรัสรู้ จึงทรงคิดว่ามีไขหนทางที่ถูกต้อง จึงทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา แล้วหันมาเสวยพระกระยาหารดังเดิม จึงทรงตระหนักว่าแนวทางที่ทำมาเป็นเวลา 6 ปีเต็ม เป็นแนวทางที่ผิดพลาด ขณะเดียวกันก็ทรงค้นพบทางสายใหม่ ซึ่งเรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” หรือ “ทางสายกลาง” จนเกิดตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง เมื่อพระชนม์ 35 พรรษา แล้วจึงทรงพระกรุณาเผยแผ่สิ่งที่พระองค์ตรัสรู้ให้แก่สาวกและสัตว์โลกเพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์เช่นเดียวกัน

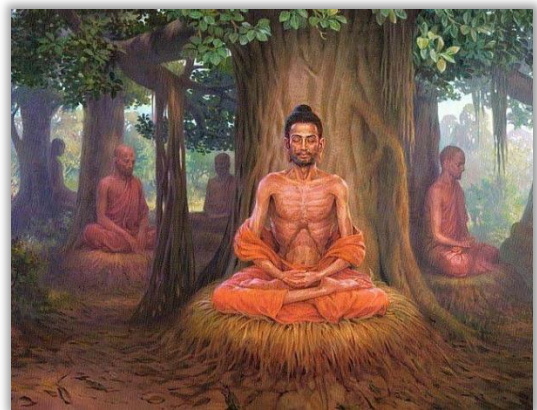
ความหมายและความเป็นมาของพระธรรม หรือ ธรรมะ

ตามพจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน คำว่า **ธรรม ธรรมะ** หมายถึง คุณความดี เช่น เป็นคนมีธรรมะ เป็นคนมีศีลมีธรรม อีกนัยหนึ่ง คำว่า ธรรม หมายถึง ธรรมดา ธรรมชาติ

ในทางพระพุทธศาสนา **ธรรมะ** หมายถึง หลักธรรมหรือคำสอนที่เกิดจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าที่ทรงตรัสไว้ดีแล้ว เป็นความจริงที่มีอยู่โดยธรรมชาติ ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงค้นพบแล้วนำมาสั่งสอนสรรพสัตว์เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้นั้น พระองค์ได้ศึกษา ทดลองปฏิบัติ ลองผิดลองถูกด้วยพระองค์เอง จนได้ตรัสรู้สิ่งที่ทำให้พ้นทุกข์โดยแท้จริง คือ **ทางสายกลาง** หมายถึง ไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง ไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป เป็นทางสายกลางระหว่าง **กามสุขัลลิกานุโยค** หมายถึง การหมกมุ่นในความสุขทางกามารมณ์ รูป รส กลิ่น เสียง และ **อัตตกิลมณานุโยค** หมายถึง การประกอบความลำบากเดือดร้อนแก่ตนเอง การทรมานตนเองให้ยากลำบาก

กามสุขัลลิกานุโยค คือ การหมกมุ่นในความสุขทางกามารมณ์
เปรียบเหมือนทางที่หย่อนเกินไป

อัตตกิลมณานุโยค คือ การทรมานตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ
เปรียบเหมือนทางที่ตึงเกินไป

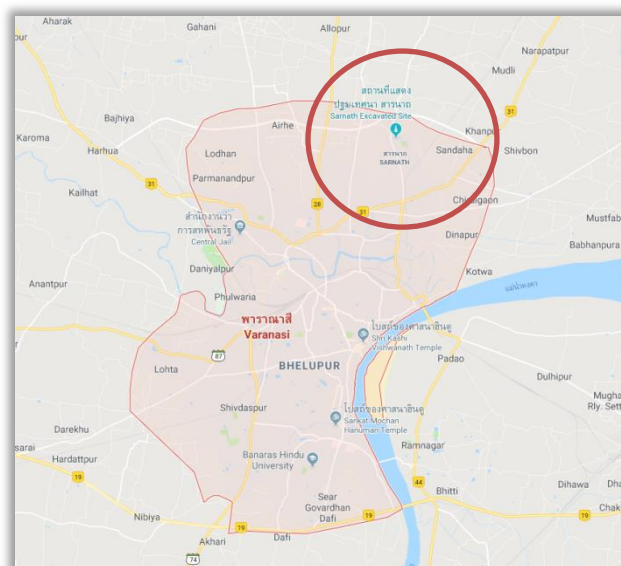
หลังจากพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงระลึกถึงพระอาจารย์ของพระองค์ คือ อาฬารดาบส และอุททกดาบส แต่ทรงทราบว่าท่านทั้งสองได้เสียชีวิตแล้ว พระองค์จึงได้เสด็จไปที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี แคว้นกาสิ ในดินแดนชมพูทวีป ปัจจุบันคือสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย (นักโบราณคดีสันนิษฐานกันว่า จุดที่พระพุทธเจ้าปฐมเทศนา คือ ที่ตั้งของ “**ัมมเมกขสถูป**” ด้วยหลักฐานบันทึกของสมณทูตจีนที่บันทึกไว้และชื่อเรียก ัมมเมกขะ แปลว่า ผู้เห็นธรรม) โดยทรงแสดงธรรมที่ชื่อว่า “**ัมมจักกัปปวัตตนสูตร**” หมายถึง “สูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรมให้เป็นไป” ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ก่อนพุทธศักราช 45 ปี หรือวันอาสาฬหบูชา จึงถือได้ว่า “พระธรรม” ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในวันนั้นด้วย

“อัมมเมกขสถูป” ที่สันนิษฐานกันว่า คือ ที่ตั้งของสถานที่ทรงแสดงปฐมเทศนา “อัมมจักกปวัตตสูตร” โปรดปัญจวัคคีย์ ตั้งอยู่ภายในโบราณสถานปาลีสิปตมฤคทายวัน แขวงสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย

โบราณสถานปาลีสิปตมฤคทายวัน แขวงสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย

แผนที่แสดงที่ตั้ง “แขวงสารนาถ” สถานที่แสดงปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้า

ในการปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้าในครั้งนั้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ทรงแสดงถึงทางสุดโต่ง 2 สาย คือ กามสุขัลลิกานุโยค และอัตตกิลมณานุโยค และทรงแนะนำทางสายกลาง เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา หรือ มรรคมรรคแปด หรือ ไตรสิกขา เพื่อเป็นทางเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องนำไปสู่ความสงบและการตรัสรู้

ตอนที่ 2 ทรงแสดงถึง “อริยสัจ 4” คือ หนทางที่จะทำให้ดับทุกข์ เป็นทางอันประเสริฐที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถพ้นจากความทุกข์ได้ ซึ่งประกอบด้วย ทุกข์ คือ การพิจารณาความทุกข์ สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ นิโรธ คือ ความดับทุกข์ และ มรรค คือ ทางปฏิบัติที่นำไปสู่การดับทุกข์

ตอนที่ 3 ทรงแสดงว่าพระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว เมื่อจบการแสดงปฐมเทศนา โกณฑัญญะได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นย่อมมีการดับสลายไปเป็นธรรมดา” และได้ทูลขอบวช พระพุทธเจ้าทรงประทานการบวชให้ด้วยการอุปสมบทที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา ท่านอัญญาโกณฑัญญะจึงเป็นพระสาวกและเป็นพระสงฆ์รูปแรกในพระพุทธศาสนาในวันเดียวกันนั่นเอง

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้หลักธรรมต่าง ๆ มากมาย แต่พระองค์เห็นว่าหากจะสั่งสอนหรือถ่ายทอดทั้งหมดก็จะไร้ประโยชน์ จึงทรงสั่งสอนแต่ละอย่างให้เหมาะกับแต่ละบุคคล และในเวลาต่อมาจึงได้มีการรวบรวมพระธรรมคำสอนของพระองค์ เรียกว่า “พระไตรปิฎก” และจัดไว้เป็นหมวดหมู่ให้ได้ศึกษาต่อไป

ความหมายและความเป็นมาของพระสงฆ์ หรือ สังฆะ

คำว่า **สังฆะ** หมายถึง สงฆ์ แปลว่า หมู่ หรือชุมชน กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง พระสงฆ์จำนวน 4 รูปขึ้นไป ซึ่งครบองค์ประชุมตามพระวินัยในการทำสังฆกรรมและประกอบพิธีกรรมสำคัญ คำว่า “**พระสงฆ์**” ใช้เรียกกลุ่มคนที่เลื่อมใสในคำสอนและบวชเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าเพื่อสืบทอดและเผยแผ่คำสอนเหล่านั้นแก่คนทั่วไป โดยพระสงฆ์กลุ่มแรกของพระพุทธศาสนา คือ ปัญจวัคคีย์ นักบวชพราหมณ์ 5 คน ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ มหานามะ ภัททิยะ และอัสสชิ ซึ่งเคยติดตามปรนนิบัติพระพุทธเจ้าตอนที่พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา เพราะความเลื่อมใสในความเพียร แต่เมื่อพระพุทธเจ้า ล้มเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยาเพราะเห็นว่าไม่ใช่หนทางแห่งการตรัสรู้ ปัญจวัคคีย์จึงคิดว่าพระพุทธเจ้าทรงหมดความเพียรแล้วจึงเกิดความเบื่อหน่าย พากันละทิ้งพระองค์ไปอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี

เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระองค์ทรงระลึกถึงอาจารย์ 2 ท่าน คือ อาหารดาบส กาลามโคตร และอุททกดาบส งามบุตร แต่ทั้งสองได้เสียชีวิตไปก่อนแล้ว ต่อมาจึงทรงระลึกถึงปัญจวัคคีย์ พระองค์จึงได้เดินทางไปป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมื่อปัญจวัคคีย์ได้เห็นพระองค์เสด็จมา จึงแสดงกิริยากระด้างกระเดื่อง สนทนากับพระองค์ด้วยถ้อยคำไม่เคารพ พระองค์ตรัสบอกว่าเราได้ตรัสรู้ด้วยตัวของเราเอง ขอให้ท่านทั้งหลายจงตั้งใจฟังเถิด เราจักแสดงให้ฟัง ปัญจวัคคีย์ได้กล่าวว่าพระองค์คลายจากความเพียรเสียแล้ว จักบรรลุธรรมได้อย่างไร พระองค์จึงตรัสให้ระลึกถึงกาลหนหลังว่า ก่อนนี้เธอทั้งหลายได้ยินได้ฟังวาจาที่เราพูดมา เช่นนี้บ้างหรือไม่ พวกปัญจวัคคีย์ระลึกขึ้นได้ว่า พระวาจาเช่นนี้พระองค์ไม่เคยตรัสมาก่อนเลย จึงตั้งใจฟังพระธรรมเทศนา เมื่อได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว โกณฑัญญะก็ได้ดวงตาเห็นธรรม พระพุทธเจ้าจึงทรงเปล่งวาจาว่า “อัญญาสิ วตโกณฑัญโญ” แปลว่า โกณฑัญญะได้รู้แล้ว หมายความว่า สามารถรู้ธรรมอันสุขุมลึกซึ้งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้และนำมาแสดงได้เป็นผลสำเร็จ ท่านโกณฑัญญะจึงได้ทูลขออุปสมบทเป็นภิกษุพระพุทธเจ้าทรงประทานการบรรพชาอุปสมบทให้โดยตรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด” เรียกการอุปสมบทที่พระพุทธเจ้าเปล่งวาจาเช่นนี้ว่าการอุปสมบทแบบ “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” และจากนั้นท่านโกณฑัญญะจึงได้รับชื่อนำหน้าว่า “อัญญา” แปลว่า รู้ ตั้งแต่นั้นมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในวันเดียวกันนี้มีพระรัตนตรัยครบองค์สาม

จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงเทศนาปัญจวัคคีย์ที่เหลือ ให้บรรลุโสดาบันแล้วประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทาให้ เรียงลำดับ ดังนี้

1. พระโกณฑัญญะ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8
2. พระวชิระ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8
3. พระภัททิยะ วันแรม 2 ค่ำ เดือน 8
4. พระมหานามะ วันแรม 3 ค่ำ เดือน 8
5. พระอัสสชิ วันแรม 4 ค่ำ เดือน 8

ภาพจำลองเหตุการณ์การปฐมเทศนาของพระพุทธเจ้าแก้อปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

ใบความรู้ที่ 2

คุณค่าของพระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย ประกอบไปด้วย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนา และมีคุณค่าต่อพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างยิ่ง

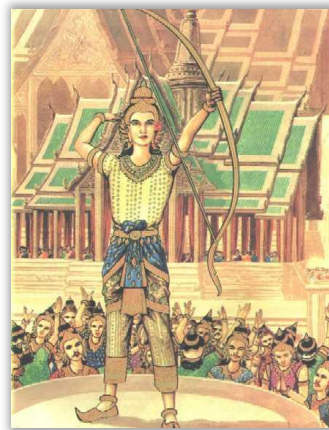
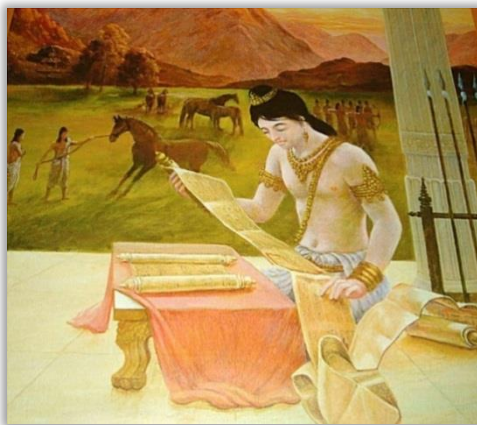
คุณค่าของพระพุทธ

พระพุทธเจ้ามีพระคุณต่อพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างยิ่ง พระองค์ทรงค้นพบความจริงของชีวิตด้วยการตรัสรู้ “อริยสัจ 4” ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งที่แท้จริงตามธรรมชาติที่มนุษย์มองข้าม ทรงตรัสรู้ด้วยพระปัญญาของพระองค์เอง ทรงเป็นแบบอย่างให้พุทธศาสนิกชนเห็นว่า มนุษย์ทุกคนสามารถฝึกฝนตนเองได้ โดยไม่ต้องรอหรือร้องขอพรประเสริฐอันใด อีกทั้งพระองค์ยังทรงมีพระกรุณาสั่งสอนความจริงอันประเสริฐนี้ให้สาวกของพระองค์นำไปเผยแผ่ต่อพุทธศาสนิกชนต่อไป

คุณของพระพุทธเจ้า เรียกว่า **พระพุทธานุคุณ** โดยจำแนกได้ 3 ประการ ดังนี้

1. พระปัญญาคุณ

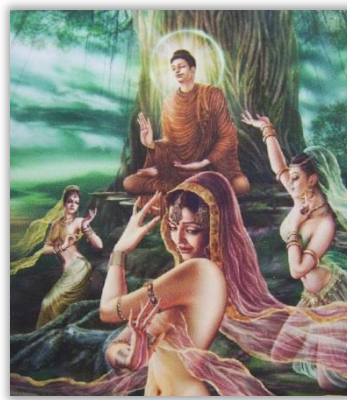
พระปัญญาคุณ หมายถึง พระปัญญาของพระพุทธเจ้าที่ทรงมีพระปัญญาในทุกด้าน เช่น ในขณะที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะได้ศึกษาวิชาศิลปศาสตร์ 18 ประการ จากสำนักครุวิศวามิตร สำเร็จภายใน 7 วัน อาทิเช่น วิชานิติศาสตร์ คือวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย วิชายุทธศาสตร์ คือวิชาที่เกี่ยวกับการรบ วิชาคันธัพศาสตร์ คือวิชาที่เกี่ยวกับการขับร้อง ฟ้อนรำ เป็นต้น แม้กระทั่งในช่วงที่พระองค์ทรงออกผนวชเพื่อค้นหาทางดับทุกข์ พระองค์ก็ทรงค้นพบหนทางด้วยตัวเอง ฝึกตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ จนสามารถค้นพบความจริงของชีวิตในการดับกิเลสด้วยพระองค์เองได้

ในขณะที่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะได้สำเร็จวิชาศิลปศาสตร์ 18 ประการ จากสำนักครุวิศวามิตร ภายใน 7 วัน

2. พระบริสุทธิคุณ

พระบริสุทธิคุณ หมายถึง ความบริสุทธิ์ปราศจากกิเลส ที่เกิดจากพระปัญญาที่ค้นพบความจริงของชีวิตด้วยพระปัญญาของพระองค์เอง เช่น หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ก็ได้เสด็จประทับเสวยวิมุตติสุขอยู่ภายใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์เป็นเวลา 7 วัน (คำว่า “เสวยวิมุตติสุข” หมายถึง พักผ่อนภายหลังที่ตรากตรำงานมา) ลูกสาวพญามาร 3 คน คือ นางตันหา นางราคะ และนางอรดี ได้เข้าไปประเล้าประโลมพระพุทธเจ้าด้วยกลวิธีทางกามารมณ์ต่าง ๆ เช่น เปลื้องภูษาอาภรณ์ทรงออก แปลงร่างเป็นสตรีในวัยต่าง ๆ แต่พระพุทธเจ้าผู้ทรงบริสุทธิสิ้นเชิงแล้วไม่ทรงแสดงพระอาการผิดปกติแม้แต่ลิ้มพระเนตร หมายถึงพระพุทธเจ้าได้อยู่ห่างไกลจากกิเลสโดยสิ้นเชิงแล้วนั่นเอง

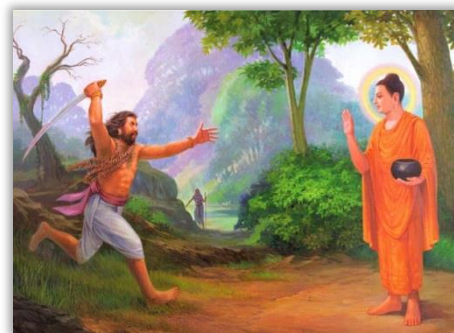
นางตันหา นางราคะ และนางอรดี ธิดาของพญามาร กำลังร้ายรำเพื่อสร้างกิเลสให้พระพุทธเจ้า

3. พระกรุณาคุณ

พระกรุณาคุณ หมายถึง พระกรุณาของพระพุทธเจ้าที่กรุณาเผยแผ่ความจริงของชีวิตที่ค้นพบเพื่อช่วยเหลือให้ทุกสรรพสัตว์สามารถดับกิเลสและรอดพ้นจากความทุกข์ เช่น หลังจากที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว ทรงมีพระกรุณาคุณประกาศเผยแผ่คำสอน โดยการไปยังหมู่บ้านชนบทน้อยใหญ่ในแคว้นต่าง ๆ ทัวชมพูทวีป จนเกิดพุทธบริษัท 4 อันมี ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อย่างแพร่หลายและมั่นคง หรือแม้กระทั่งทรงโปรดองคุลิมาลซึ่งเป็นโจรปล้นฆ่าคนไปแล้ว 999 คน จนได้มาเจอพระพุทธเจ้าเทศนาจนกลับใจมาเป็นสาวกและบวชเป็นพระภิกษุและบรรลุปะเป็นพระอรหันต์ เป็นต้น

พระพุทธเจ้าเทศนานางกิสาคโคตรมีที่เสียใจเพราะลูกตาย

พระพุทธเจ้าโปรดเทศนาโจรองคุลิมาลที่กำลังจะฆ่าพระองค์

พุทธคุณสามารถจำแนกได้อีกนัยหนึ่งเป็น 9 ประการดังที่นักปราชญ์ได้ร้อยกรองเพื่อสรรเสริญพระคุณอันประเสริฐ หรือที่เราเรียกว่า “บทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ” ดังนี้

บทสรรเสริญพระพุทธคุณ

SCAN
เพื่อฟังบทสวด

บทสวด

คำแปล

1. อรหัง	เป็นพระอรหันต์ คือ พระองค์เป็นผู้บริสุทธ์ ปราศจากกิเลส เป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนผู้อื่น และเป็นผู้ควรได้รับความเคารพบูชา
2. สมมาสมพุทโธ	เป็นผู้ทรงตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง คือ ทรงตรัสรู้อริยสัจ 4 เป็นการค้นพบด้วยพระองค์เอง ไม่มีครู อาจารย์เป็นผู้สอน
3. วิชชาจรณสมปนโน	เป็นผู้ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชาและจรรยา คือ มีวิชาความรู้ และมีจรรยา หมายถึง ความประพฤติดี
4. สุคโต	เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว คือ ทรงดำเนินตามมรรคมืองค์แปด แม้ปรินิพพานแล้วก็ประดิษฐานพระพุทธศาสนาไว้เป็นประโยชน์ แก่มหาชนสืบไป
5. โลกวิทู	เป็นผู้ทรงรู้แจ้งโลก คือ ทรงรอบรู้โลกภายนอก เช่น โลกมนุษย์ สัตว์โลก และทรงรู้โลกภายในคือ ทุกข์และการดับทุกข์
6. อนุตตโร บุริสสธมมสารถิ	เป็นสารถิผู้ทรงฝึกคนได้อย่างยอดเยี่ยม คือ ทรงรู้จักบุคคลและทรงฝึกสอนด้วยเทคนิควิธีการให้บรรลุมรรคผลเป็นจำนวนมาก
7. สตถา เทวมนุสฺสานัง	เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย คือ ทรงประกอบด้วยความสมบัติที่ควรเป็นครูของคนทุกระดับและทรงสอนด้วยความเมตตา
8. พุทฺโธ	เป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือ ทรงตื่นจากความเชื่อและข้อปฏิบัติที่ยึดถือกันมาผิด ๆ เมื่อทรงตื่นแล้วก็ทรงเบิกบาน บริสุทธ์สะอาด
9. ภควาติ	เป็นผู้มีโชค ผู้ทรงแจกแบ่งธรรม คือ ทรงทำการใดก็ลุล่วงตลอดทุกประการ ทรงจำแนกธรรมที่ลึกซึ้งให้เข้าใจง่าย และมีพระกรุณาธิคุณจำแนกจ่ายคำสอนแก่เวไนยสัตว์ให้รู้ตาม

บทสรสรเสริญพระพุทธคุณทั้ง 9 ประการ สามารถสรุปจำแนกตามพระพุทธคุณได้ดังนี้

- พระปัญญาคุณ** คือ พระคุณ ข้อที่ 2 คือ สมมาสมพุทโธ
 พระคุณ ข้อที่ 5 คือ โลกวิทู
 พระคุณ ข้อที่ 8 คือ พุทโธ
- พระบริสุทธิคุณ** คือ พระคุณ ข้อที่ 1 คือ อรหิ
 พระคุณ ข้อที่ 3 คือ วิชชาจรณสัมปนโน
 พระคุณ ข้อที่ 9 คือ ภควาติ
- พระกรุณาคุณ** คือ พระคุณ ข้อที่ 4 คือ สุคโต
 พระคุณ ข้อที่ 6 คือ อนุตตโร ปุริสสธมมสารถิ
 พระคุณ ข้อที่ 7 คือ สตถา เทวมนุสสานิ

คุณค่าของพระธรรม

แม้พระพุทธเจ้าจะเสด็จปรินิพพานไปแล้ว แต่พระธรรมคำสอนของพระองค์ยังคงอยู่ หากบุคคลรู้จักเลือกนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับชีวิตของตน ย่อมจะเป็นสิ่งที่พาไปสู่ความสงบสุขและยังประโยชน์แก่ชีวิต

คุณของพระธรรม เรียกว่า “ธรรมคุณ” สรุปได้ 6 ประการ ดังที่นักปราชญ์ได้ร้อยกรองเป็นบทสวดสำหรับน้อมนาระลึกพระธรรมไว้ในใจ หรือที่เราเรียกว่า “บทสรรเสริญพระธรรมคุณ” ดังนี้

บทสรรเสริญพระธรรมคุณ

SCAN

เพื่อฟังบทสวด

บทสวด

คำแปล

1. สวากุขาโต ภควตา ธมโม	ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ศึกษาหรือปฏิบัติตรงตามที่พระพุทธเจ้าสอน จึงสามารถดับทุกข์ได้
2. สนทิฏฐิโก	ผู้ปฏิบัติจะเห็นชัดด้วยตนเอง ธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนสามารถเห็นจริงได้ ไม่ต้องเชื่อตามคำบอกเล่าของผู้อื่น
3. อกาลิโก	ไม่ประกอบด้วยกาล คือ ไม่ล่าสมัย ธรรมที่พระพุทธเจ้าสอน เป็นความจริง ไม่ว่าเวลาจะล่วงไปสักเพียงใด
4. เอหิปัสสิโก	ควรเรียกให้มาดู พระธรรมเป็นของจริงและดีงาม ควรเปิดเผยแก่คนทุกชนชั้น
5. โอบนยิโก	ควรน้อมเข้ามาในตนเอง ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล
6. ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ	พึงรู้เฉพาะตน คนที่นำมาปฏิบัติ จะรู้ถึงผลแห่งพระธรรมนั้นด้วยตนเอง และไม่เกิดความลังเลสงสัย

การศึกษาพระธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจของผู้ที่ศึกษาได้ อย่างน้อยที่สุดก็เปลี่ยนจากความไม่รู้เป็นรู้มากขึ้น พระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนนั้น เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เมื่อเราปฏิบัติถูกต้องตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จะช่วยให้จิตใจสงบ สะอาด บริสุทธิ์ ทั้งยังทำให้ผู้ปฏิบัติเป็นที่รักใคร่รวมถึงช่วยให้ชีวิตมีความสุขทั้งกายและใจ ลดความยึดมั่นถือมั่นและช่วยแก้ปัญหาชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

คุณค่าของพระสงฆ์

พระสงฆ์เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนา การที่จะเข้าถึงพระธรรมได้นั้นต้องอาศัยพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองให้บริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว ช่วยอบรมสั่งสอนมนุษย์ให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา

คุณของพระสงฆ์ เราเรียกว่า “สังฆคุณ” สรุปได้ 9 ประการ ดังที่นักปราชญ์ได้ร้อยกรองเป็นบทสวดสำหรับระลึกคุณของพระสงฆ์ไว้ในใจ หรือที่เราเรียกว่า “บทสรรเสริญพระสังฆคุณ” ดังนี้

บทสรรเสริญพระสังฆคุณ

SCAN

เพื่อฟังบทสวด

บทสวด

คำแปล

1. สุปฏิปันโน	เป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว คือ พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้องตามหลักพระธรรม
2. อุชุปฏิปันโน	เป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว คือ พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติจริง ปฏิบัติตรงตามหลักพระธรรม
3. ญายุปฏิปันโน	เป็นผู้ปฏิบัติธรรม คือ พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อให้รู้ธรรมไม่ได้ปฏิบัติเพราะลาภ
4. สามิจิปฏิปันโน	เป็นผู้ปฏิบัติสมควร คือ พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติควรแก่การเคารพควรแก่การนับถือจากคนทุกจำพวก
5. อาหุเนยโย	เป็นผู้ควรของคำนับ คือ พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “อาहुนะ” หมายถึง เครื่องสักการบูชา
6. ปาหุเนยโย	เป็นผู้ควรของต้อนรับ คือ พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “ปาหุนะ” หมายถึง ของต้อนรับแขกที่เขาจัดไว้ให้
7. ทักขิณียโย	เป็นผู้ควรของทำบุญ คือ พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “ทักขิณา” หมายถึง เครื่องไทยธรรม เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
8. อัญชลีภคณียโย	เป็นผู้ควรทำอัญชลี คือ พระสงฆ์เป็นผู้สมควรแก่การกราบไหว้ โดยที่ผู้นั้นไม่ต้องกระดากอายหรือมาเสียใจในภายหลัง
9. อนุตตร ปุณฺณุกเขตต์โลกสฺสาคี	เป็นนาบุญที่ยอดเยี่ยมของชาวโลก คือ พระสงฆ์เป็นผู้บริสุทธิ์เปรียบเหมือนแหล่งดินดี ที่ปลูกอะไรลงไปก็ผลิตดอกออกผล

ใบกิจกรรมที่ 2

คุณค่าของพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยมีขอบเขตตามบัตรคำสั่งดังนี้

กลุ่มที่ 1

ความหมายและความเป็นมา
ของพระพุทธ
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 2

คุณค่าของพระพุทธ
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 3

ความหมายและความเป็นมา
ของพระธรรม
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 4

คุณค่าของพระธรรม
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 5

ความหมายและความเป็นมา
ของพระสงฆ์
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 6

คุณค่าของพระสงฆ์
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

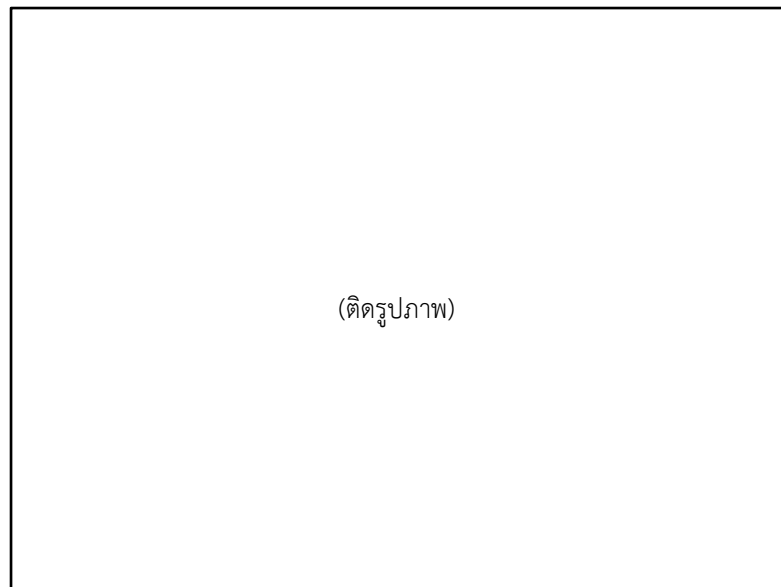
ใบกิจกรรมที่ 3
ความหมายและคุณค่าพระรัตนตรัย

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องได้ใจความ

1. พระพุทธเจ้าทรงค้นพบความจริงของชีวิตที่เรียกว่า
2. พระพุทธคุณสามารถจำแนกได้ เป็น 3 ประการ ได้แก่
-
3. จากบทสรรเสริญพุทธคุณ “สมมาสมพุทโธ” หมายความว่า
4. “อนุตตโร ปุริสธมฺมสารถิ” พระพุทธเจ้าเป็นผู้ฝึกคนได้อย่างยอดเยี่ยม หมายความว่า
-
5. จากบทสรรเสริญพระพุทธรูป 9 ข้อ นักเรียนคิดว่าพระพุทธเจ้ามีคุณต่อมนุษย์ในข้อใดมากที่สุด จงอธิบาย
-
-
6. “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” หมายความว่า
7. นักเรียนเห็นด้วยกับคำว่า “อกาลิโก” หรือไม่ จงอธิบาย.....
-
8. ปาอิสิปตมฤคทายวัน เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา ปัจจุบันอยู่ที่.....
-
9. นักเรียนเห็นด้วยกับบทธรรมคุณ 6 ประการ ในข้อใดมากที่สุด จงอธิบาย.....
-
10. จงบอกประโยชน์ของการศึกษาพระธรรม.....
-

11. เพราะเหตุใดพระอัญญาโกณฑัญญะ จึงได้ชื่อ “อัญญา” นำหน้า
12. “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” หมายความว่า
13. จากบทสรรเสริญพระสังฆคุณ คำว่า “อาहुเนยโย” หมายความว่า
14. เพราะเหตุใดพระสงฆ์จึงได้ชื่อว่า “สามจีปฏิปนโน”
15. พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “ทักษิณา” หมายความว่า
16. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพระสงฆ์ที่เป็นแบบอย่างพร้อมตอบคำถามให้สมบูรณ์

พระสงฆ์ในภาพ คือ

พระสงฆ์ในภาพตรงกับบทสรรเสริญพระสังฆคุณในข้อใดบ้าง ยกตัวอย่าง พร้อมอธิบายประกอบ

.....

.....

.....

17. หากในพระพุทธศาสนาไม่มีพระสงฆ์ นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร.....

.....

กระดาษคำตอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

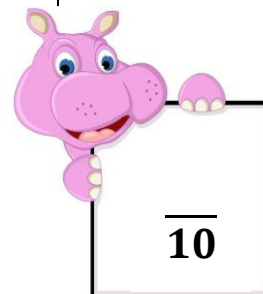
ชื่อ - นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย **X** ตัวเลือกที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

เกณฑ์ประเมินคุณภาพ

คะแนน 9-10 ระดับ ดีมาก
 คะแนน 7-8 ระดับ ดี
 คะแนน 5-6 ระดับ พอใช้
 คะแนน 0-4 ระดับ ปรับปรุง

แบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมาย ✕ ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดให้ความหมายคำว่า พระรัตนตรัย ได้ถูกต้อง

- ก. ดวงแก้วอันประเสริฐ 3 ประการ
- ข. เพชรอันประเสริฐ 3 ประการ
- ค. พลอยอันประเสริฐ 3 ประการ
- ง. พรอันประเสริฐ 3 ประการ

2. ข้อใดมีลักษณะตรงกับบทพุทธคุณที่ว่า “อนุตตโร บุริสฺสธมฺมสารถิ”

- ก. สมพงษ์มีจิตใจเบิกบานเพราะปฏิบัติธรรมเป็นประจำ
- ข. พระอาจารย์กล้าเป็นผู้หยั่งรู้ทุกสิ่งโลก
- ค. สมหมายชอบเรียนรู้ทุกอย่างจากการฟัง
- ง. ครูน้อยรู้จักความต่างของนักเรียนจึงใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละคน

3. ปาฏิสนมฤคทายวันมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาอย่างไร

- ก. เป็นสถานที่ประสูติ
- ข. เป็นสถานที่ปฐมเทศนา
- ค. เป็นสถานที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา
- ง. เป็นสถานที่โปรดพระองคุลิมาล

4. หลักธรรมในข้อใดที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาให้ปัญจวัคคีย์ฟังจนพระโกณฑัญญะดวงตาเห็นธรรมเป็นองค์แรก

- ก. โอวาทปาติโมกข์
- ข. อนัตตลักขณสูตร
- ค. อาทิตตปริยายสูตร
- ง. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

5. ข้อใด กล่าวถึงความหมายของพระธรรมไม่ถูกต้อง

- ก. พระธรรมคือคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ
- ข. พระธรรมคือหลักความจริงของทุกสิ่ง
- ค. พระธรรมคือหลักความประพฤติของมนุษย์
- ง. พระธรรมคือหลักความจริงที่อยู่เหนือธรรมชาติ

6. ประณนำหลักอริยสัจ 4 มาแก้ปัญหาในชีวิตทุกครั้ง ทำให้เขาสามารถแก้ปัญหาทุกอย่างไปได้อย่างราบรื่นเสมอมา การกระทำของประณตรงกับพระธรรมคุณ ข้อใด

- ก. สวากขาโต ภคฺวตา ธัมโม
- ข. เอหิภิกขุโก
- ค. โอปนยิโก
- ง. อกาลิโก

7. พระสงฆ์บังเกิดขึ้นครั้งแรกในโลกเมื่อใด

- ก. วันเพ็ญเดือน 3 ก่อน พ.ศ. 1 ปี
- ข. วันเพ็ญเดือน 6 ก่อน พ.ศ. 35 ปี
- ค. วันเพ็ญเดือน 8 ก่อน พ.ศ. 45 ปี
- ง. วันเพ็ญเดือน 12 ก่อน พ.ศ. 80 ปี

8. ข้อใดต่อไปนี้ไม่เกี่ยวกับคุณของพระสงฆ์

- ก. เป็นผู้มีความเมตตากรุณาแก่ชาวโลก
- ข. ปกป้องคุ้มครองบ้านเมืองเมื่อยามมีภัยพิบัติ
- ค. มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์
- ง. เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่บิณฑบาตแก่การกราบไหว้

9. สุปฏิปันโน หมายถึงอะไร

- ก. พระอนุชาเป็นผู้เหมาะสมแก่การกราบไหว้
- ข. พระสุกฤษณ์มีญาติโยมนำเครื่องไทยธรรมมาถวาย
- ค. พระสมชายเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้องตามหลักพระธรรม
- ง. พระสมพรเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการทำนายนาคต

10. นักเรียนบูชาพระรัตนตรัย มีจุดประสงค์เพื่ออะไร

- ก. เพื่อให้ประสบกับความสมหวัง
- ข. เพื่อให้มีฐานะดีขึ้น
- ค. เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์
- ง. เพื่อให้จิตใจมีความสงบ

บรรณานุกรม

- Ken Wieland. ภาพธัมเมกขสถูป สารนาถ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.phuttha.com>.
(วันที่ค้นข้อมูล : 8 ธันวาคม 2560).
- จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา 1 ม.4-6. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช.
- ดนัย ไชโยธธา, สุคนธ์ สินธพานนท์, และสุริวัตร จันทโรสภา. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/char/%E0%B8%AA>. (วันที่ค้นข้อมูล :
1 ธันวาคม 2560).
- พระมหามานัส กิตติสาโร. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ :
พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2561
- รังสี สุทนต์. ความรู้เรื่องอริยสัจ 4. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=509&articlegroup_id=105. (วันที่ค้นข้อมูล :
11 พฤศจิกายน 2560).
- วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- _____. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- _____. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- วุฒินันท์ กันทะเตียน. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา 6. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : เอมพันธ์,
2555.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551
- สำเนียง เลื่อมใส และสุชาติ วราหพันธ์. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา 5. พิมพ์ครั้งที่ 1.
นนทบุรี : เอมพันธ์, 2559.

หลวงปู่ชา สุภัทโท. ทางสายกลาง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://anuchah.com/the-middle-way-within/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 18 พฤศจิกายน 2560).

เหม เวชกร. สมุดภาพพระพุทธประวัติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.84000.org/tipitaka/picture/f28.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 15 พฤศจิกายน 2560).

ภาคผนวก

เฉลย

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ข้อ	ตัวเลือก			
	ก	ข	ค	ง
1	×			
2				×
3		×		
4				×
5				×
6			×	
7			×	
8		×		
9			×	
10				×

เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 1

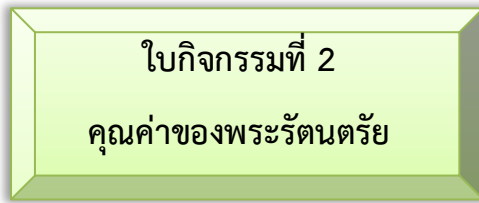
ความหมายของพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมความหมายของข้อความต่อไปนี้ในช่องว่างให้ถูกต้องสมบูรณ์

หากไม่เปรียบพระรัตนตรัยเป็นแก้ว
เราจะเปรียบกับอะไรได้บ้างนะ
ลองยกตัวอย่างและอธิบายกันค่ะ

(ครูพิจารณาคำตอบ)

คำชี้แจง ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม นำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยมีขอบเขตตามบัตรคำสั่ง
ดังนี้ (ครูพิจารณาการนำเสนอตามแบบประเมิน)

กลุ่มที่ 1
ความหมายและความป็นมา
ของพระพุทธ
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 2
คุณค่าของพระพุทธ
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 3
ความหมายและความป็นมา
ของพระธรรม
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 4
คุณค่าของพระธรรม
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 5
ความหมายและความป็นมา
ของพระสงฆ์
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

กลุ่มที่ 6
คุณค่าของพระสงฆ์
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

เฉลย

ใบกิจกรรมที่ 3

ความหมายและคุณค่าของพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องได้ใจความ

1. พระพุทธเจ้าทรงค้นพบความจริงของชีวิตที่เรียกว่าอริยสัจ 4.....
2. พระพุทธคุณสามารถจำแนกได้ เป็น 3 ประการ ได้แก่
.....พระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ พระกรุณาคุณ.....
3. จากบทสรรเสริญพุทธคุณ “สมมาสมพุทโธ” หมายความว่า .ตรัสรู้ได้ด้วยพระองค์เอง
4. “อนุตตโร ปุริสสम्मสาริ” พระพุทธเจ้าเป็นผู้ฝึกคนได้อย่างยอดเยี่ยม หมายความว่า
.....ทรงรู้จักบุคคลและทรงฝึกสอนด้วยเทคนิควิธีการให้บรรลุผลเป็นจำนวนมาก.....
5. จากบทสรรเสริญพระพุทธานุคุณ 9 ข้อ นักเรียนคิดว่าพระพุทธเจ้ามีคุณต่อมนุษย์ในข้อใดมากที่สุด จงอธิบาย
.....(ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน).....
.....
6. “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” หมายความว่า ..สูตรของการหมุนวงล้อแห่งพระธรรมให้เป็นไป.....
7. นักเรียนเห็นด้วยกับคำว่า “อกาลิโก” หรือไม่ จงอธิบาย....(ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน
.....โดย คำว่า ..“อกาลิโก” แปลว่า ไม่ล้าสมัย.....
8. ปาอิสิปตนมฤคทายวัน เป็นสถานที่ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา ปัจจุบันอยู่ที่.....
.....ปัจจุบันคือสารนาถ เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย.....
9. นักเรียนเห็นด้วยกับบทธรรมคุณ 6 ประการ ในข้อใดมากที่สุด จงอธิบาย.....
.....(ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน โดยต้องมีการอ้างอิงบทสรรเสริญธรรมคุณ).....
10. จงบอกประโยชน์ของการศึกษาพระธรรม.....(ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน เช่น.....
.....เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยให้จิตใจสงบ เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา เป็นต้น).....

11. เพราะเหตุใดพระอัญญาโกณฑัญญะจึงได้ชื่อ “อัญญา” นำหน้า เมื่อโกณฑัญญะเห็นธรรม พระพุทธเจ้าทรงเปล่งวาจา “อัญญาสิ วตโกณฑัญโญ” แปลว่า โกณฑัญญะได้รู้แล้ว ท่านจึงได้รับชื่อนำหน้าว่า “อัญญา” แปลว่า รู้ ตั้งแต่นั้น
12. “เอหิภิกขุอุปสัมปทา” หมายความว่า ...การอุปสมบทโดยมีพระพุทธเจ้าบวชให้ด้วยตนเอง.....
13. จากบทสรรเสริญพระสังฆคุณ คำว่า “อาहुเนยโย” หมายความว่า พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “อาหุณะ” หมายถึง เครื่องสักการบูชา
14. เพราะเหตุใดพระสงฆ์จึงได้ชื่อว่า “สามีจิปปิณโน” เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติสมควรแก่การเคารพ
15. พระสงฆ์เป็นผู้ควรรับ “ทักษิณา” หมายความว่า เครื่องไทยธรรม เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม.....
16. ให้นักเรียนยกตัวอย่างพระสงฆ์ที่เป็นแบบอย่างพร้อมตอบคำถามให้สมบูรณ์

(ติดรูปภาพ)

พระสงฆ์ในภาพ คือครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน.....

พระสงฆ์ในภาพตรงกับบทสรรเสริญพระสังฆคุณในข้อใดบ้าง ยกตัวอย่าง พร้อมอธิบายประกอบ

.....ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน โดยมีการอ้างอิงบทสรรเสริญพระสังฆคุณ.....

.....พร้อมอธิบายยกตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน.....

17. หากในพระพุทธศาสนาไม่มีพระสงฆ์ นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร....ครูพิจารณาคำตอบของนักเรียน เช่น เมื่อไม่มีพระสงฆ์ก็จะมีผู้สืบทอด หรือเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยตรง เป็นต้น.....

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม 1. 2.
 3. 4.
 5. 6.

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน
 พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
 พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน

ช่วงคะแนน ระดับคุณภาพ
 13-15 ดี
 8-12 ปานกลาง
 5-7 ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนองาน

กลุ่ม

สมาชิกในกลุ่ม 1. 2.
 3. 4.
 5. 6.

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ลำดับที่	รายการประเมิน	คุณภาพการปฏิบัติ			
		4	3	2	1
1	เนื้อหาถูกต้อง				
2	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
3	มีความคิดสร้างสรรค์				
4	การยกตัวอย่างประกอบน่าสนใจ				
5	การตอบคำถาม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติงานสมบูรณ์ ชัดเจน	=	4	คะแนน
ปฏิบัติงานยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	=	3	คะแนน
ปฏิบัติงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	=	2	คะแนน
ปฏิบัติงานมีข้อบกพร่องมาก	=	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-20	ดีมาก
13-16	ดี
9-12	พอใช้
5-8	ปรับปรุง